

Kohtulahendite kogumik

Liidetud kohtuasjad C-415/20, C-419/20 ja C-427/20

Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost Produktions GmbH

ja

F. Reyher Nchfg. GmbH & Co. KG vertr. d. d. Komplementärin Verwaltungsgesellschaft

F. Reyher Nchfg. mbH

versus

Hauptzollamt Hamburg

ning

Flexi Montagetechnik GmbH & Co. KG

versus

Hauptzollamt Kiel

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Finanzgericht Hamburg)

Euroopa Kohtu (teine koda) 28. aprilli 2022. aasta otsus

Eelotsusetaotlus – Tolliliit – Õigus liikmesriigi poolt liidu õigust rikkudes sisse nõutud rahasummade tagasimaksmisele või maksmisest keeldunud rahasummade maksmisele – Dumpinguvastane tollimaks, impordimaks, eksporditoetused ja rahalised karistused – Mõiste „liidu õiguse rikkumine“ – Liidu õiguse väär tõlgendamine või kohaldamine – Liidu õiguse rikkumise esinemise tuvastamine liidu kohtu või liikmesriigi kohtu poolt – Õigus intressi maksmisele – Ajavahemik, mille eest intressi makstakse

1. *Euroopa Liidu õigus – Isikutele antud õigused – Õigus selliste rahasummade tagasimaksmisele või väljamaksmisele, mille liikmesriik on sisse nõudnud või mille maksmisest on ta keeldunud liidu õigust rikkudes – Õigus intressile nendelt rahasummadelt – Ulatus – Eksporditoetus, mille maksmisest on keeldunud liidu õigust rikkudes ja mis on antud hilinevalt – Selle rikkumise tõttu määratud rahaline karistus – Hõlmamine*

(vt punktid 51, 52, 54, 56–59, 85 ja resolutsioon)

2. *Euroopa Liidu õigus – Isikutele antud õigused – Õigus selliste rahasummade tagasimaksmisele või väljamaksmisele, mille liikmesriik on sisse nõudnud või mille maksmisest on ta keeldunud liidu õigust rikkudes – Õigus intressile nendelt rahasummadelt – Mõiste „liidu õiguse rikkumine“ – Liidu õiguse väär tõlgendamine või kohaldamine liikmesriigi ametiasutuse poolt – Liidu õiguse rikkumise esinemise tuvastamine liidu kohtu või liikmesriigi kohtu poolt – Hõlmamine*

(vt punktid 60–64, 66, 69, 85 ja resolutsioon)

3. *Euroopa Liidu õigus – Isikutele antud õigused – Õigus selliste rahasummade tagasimaksmisele või väljamaksmisele, mille liikmesriik on sisse nõudnud või mille maksimisest on ta keeldunud liidu õigust rikkudes – Õigus intressile nendelt rahasummadelt – Üksikasjalikud eeskirjad – Riigisisese õiguse kohaldamine – Tingimused – Võrdväarsuse põhimõtte ja tõhususe põhimõtte järgimine – Intressi välistamine asjaomase rahasumma maksmiseks või tagasimaksmiseks kohtule esitatud kaebuse esitamisele eelneva ajavahemiku eest – Lubamatus – Kohtule kaebuse esitamise kohustus – Lubatavus – Piirid*

(vt punktid 73–77, 79–81, 84 ja 85 ning resolutsioon)

Kokkuvõte

Saksamaa toll nõudis kolmelt Saksamaa äriühingult eri rahasummade maksmist seoses vastavalt kodulinnurümpade ekspordiga kolmandatesse riikidesse, metallist kinnitusdetailide impordiga ja karabiinide impordiga liitu. Saksa kohtud tuvastasid hiljem eri kaebuste menetlemisel, et toll oli nende kolme äriühingu suhtes aktid vastu võtnud liidu õigusnormide tõlgenduse põhjal, mis ei vasta Euroopa Kohtu praktikale, või nende väära kohaldamise põhjal.

Nende kohtuotsuste tulemusel maksis pädev toll esimesele äriühingule Gräfendorfer (kohtuasi C-415/20) välja eksporditoetuse, millest talle esialgu keelduti, ning maksis talle tagasi rahalise karistuse, mis talle oli määratud selle keeldumisega seoses, kuid ei maksnud nendelt summadelt intressi. Teised kaks äriühingut Reyher (kohtuasi C-419/20) ja Flexi Montagetechnik (kohtuasi C-427/20) said tagasi vastavalt dumpinguvastase tollimaksu ja imporditollimaksu summad, mille nad olid tasunud. Toll maksis nendelt summadelt siiski ainult ühe osa intressi, keeldudes teise äriühingu puhul maksmast intressi tagasimaksmisest varasema ajavahemiku eest ning kolmanda äriühingu puhul ajavahemiku eest enne kuupäeva, mil ta kohtule kaebuse esitas.

Kuna neile ei makstud kogu nõutud intressi, esitas igaüks neist kolmest äriühingust Finanzgericht Hamburgile (Hamburgi maksukohus, Saksamaa) kaebuse. Neil asjaoludel tekkis sellel kohtul mitu küsimust selle kohta, milline on kõnealusel juhul Euroopa Kohtu praktikas välja töötatud selliste põhimõtete ulatus, mis käsitlevad liikmesriikide poolt liidu õigust rikkudes sisse nõutud rahasummade tagasimaksmist ja vastava intressi maksmist.

Euroopa Kohus otsustas eelotsusemenetluses, et need põhimõtted on muu hulgas kohaldatavad esiteks seoses eksporditoetusega, mille maksmisest keelduti liidu õigust rikkudes ja mida anti hilinenult, ning teiseks seoses rahalise karistusega, mis määrati selle rikkumise tõttu. Samuti on need põhimõtted kohaldatavad, kui Euroopa Kohtu või liikmesriigi kohtu otsusest ilmneb, et sellise eksporditoetuse, rahalise karistuse või dumpinguvastase tollimaksu või imporditollimaksu maksmisest keelduti või selle maksmist nõuti liidu õiguse rikkumise tõttu, mida tuleb mõista kui liidu õiguse väära tõlgendamist või kohaldamist. Sellisel juhul ei tohi riigisisene õigus välistada intressi maksmist ajavahemiku eest, mis eelnes asjaomase rahasumma väljamaksmiseks või tagasimaksmiseks kaebuse esitamisele. Teatud tingimustel võib intressi maksmine siiski sõltuda sellise kaebuse esitamisest.

Euroopa Kohtu hinnang

Euroopa Kohus tuletas kõigepealt meelde, et üldpõhimõtte kohaselt, et alusetult saadu tuleb tagastada, on igal isikul, kellelt liikmesriigi ametiasutus on nõudnud tasu, maksu või muu makse tasumist liidu õigust rikkudes, liidu õiguse alusel õigus saada liikmesriigilt tagasi alusetult sissenõutud rahasumma ning intressi maksmisele, mille eesmärk on hüvitada selle summa kasutamise võimatus.

Need õigused on kohaldatavad seega muu hulgas seoses rahalise karistusega, mille liikmesriigi ametiasutus on ekslikult määranud liidu õigusakti või riigisisese õiguse sätete alusel, mille liikmesriik on vastu võtnud õigusakti rakendamiseks, ülevõtmiseks või täitmise tagamiseks. Järelikult on asjaomasel isikul õigus rahalise karistuse tagasimaksmisele ja intressile. Intress kuulub analoogia alusel maksmisele ka juhul, kui liidu õigust rikkudes on isikule eksporditoetust makstud hilineult.

Seejärel esitas Euroopa Kohus täpsustusi asjaolu kohta, millel põhineb õigus tagasimaksmisele ja intressile ning mis seisneb selles, et liikmesriigi ametiasutus nõudis rahasumma maksmist või keeldus selle maksmisest „liidu õigust rikkudes“. Selline rikkumine võib puudutada muu hulgas juhtumit, mil liikmesriigi ametiasutus on summa maksmist nõudnud või maksmisest keeldunud, kohaldades vääralt liidu õigusakti või riigisiseseid õigusnorme, millega tagatakse sellise akti täitmine või ülevõtmine. Liidu õiguse rikkumise esinemise võib lisaks liidu kohtule tuvastada ka liikmesriigi kohus olenemata sellest, kas viimati nimetatud kohus peab tegema järeldused sellest, et liidu kohus on enne tuvastanud õigusvastasuse või kehtetuse, või tuvastama, et liikmesriigi ametiasutuse vastu võetud aktis on liidu õigust valesti rakendatud.

Liidu õigusnormide puudumisel peab liikmesriigi seadusandja ette nägema korra, mille kohaselt tuleb maksta intressi liidu õigust rikkudes sisse nõutud või maksmisest keeldutud rahasummade tagasimaksmise korral, järgides võrdväarsuse põhimõtet ja tõhususe põhimõtet. Täpsemalt peab isikul olema võimalik intressi nõuda ja saada ajavahemiku eest alates kuupäevast, mil asjaomane rahasumma liikmesriigile maksti või mil see oleks tulnud isikule välja maksta, kuni kuupäevani, mil esitati kohtule kaebus, et saada need rahasummad tagasi või need välja makstaks.

Samas ei ole tingimata välistatud, et riigisisestes õigusnormides on ette nähtud, et intress kuulub maksmisele üksnes juhul, kui kohtule on esitatud kaebus. Liikmesriigi kohus peab siiski kontrollima, et see tingimus ei muuda liidu õigusega isikutele antud õiguste teostamist ülemäära raskeks või lausa võimatuks.